

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT
VAZIRLIGI**

**O‘ZBEKISTON DAVLAT SAN’AT VA MADANIYAT
INSTITUTI**

**Musiqashunos olim, san’atshunoslik fanlari doktori,
professor Oqilxon Ibrohimovning yorqin xotirasiga
bag‘ishlangan**

**“O‘ZBEK MUSIQIY MEROSINING TA’LIM
TIZIMIDAGI O‘RNI VA AHAMIYATI”**

Respublika ilmiy-nazariy konferensiya materiallari to‘plami

2023-yil 28-noyabr

TOSHKENT-2023

UDK 04
KBK 93
O' 25

“O‘zbek musiqiy merosining ta’lim tizimidagi o‘rni va ahamiyati” mavzuidagi respublika ilmiy-nazariy konferensiya materiallari to‘plami [Matn]: materiallar to‘plami. – T.: O‘zDSMI, 2023. – 234 bet.

Mas’ul muharrir:

Xudoyev G‘anijon – *O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti “Cholg‘u ijrochiligi va musiqa nazariyasi” kafedrasi professori v.b., san’atshunoslik fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)*

Tahrir kengashi a‘zolari:

Turg‘unova Nasiba – *O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti “Cholg‘u ijrochiligi va musiqa nazariyasi» kafedrasi dotsenti, san’atshunoslik fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)*

Yakubov Zohidjon – *O‘zRFA San’atshunoslik instituti bosh mutaxassisi, musiqashunos*

Xudoyqulova Nilufar – *O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti “Cholg‘u ijrochiligi va musiqa nazariyasi” kafedrasi o‘qituvchisi*

Mazkur to‘plamdan joy olgan ilmiy maqolalar O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi Rayosati majlisining 2023-yil 27-apreldagi 39-son bayoni hamda O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2023-yil 2-maydagi 118-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan “2023-yil uchun mo‘ljallangan xalqaro va respublika tadbirlari rejasi”ga muvofiq, 2023-yil 28-noyabr kuni O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat institutida “Insonga e’tibor va sifatli ta’lim yili” davlat dasturi asosida san’atshunoslik fanlar doktori, professor Oqilxon Ibrohimovning yorqin xotirasiga bag‘ishlangan **“O‘zbek musiqiy merosining ta’lim tizimidagi o‘rni va ahamiyati”** nomli Respublika ilmiy-nazariy konferensiyasidagi materiallar asosida tayyorlandi.

To‘plamga kiritilgan ma’lumotlarning to‘g‘riligi va aniqligi uchun mualliflar mas’ul.

<https://cyberleninka.ru/article/n/vazhnost-vneklassnyh-zanyatiy-v-razvitii-muzykalnyh-sposobnostey> (дата обращения: 26.10.2023).

9. Kayumov Ibragim Fayzullaevich. 2022/12/20 Boshqaruv va etika qoidalari onlayn ilmiy jurnali o'zbek xalq musiqa ijodining keyingi yillardagi taraqqiyot yo'llari T.2, 12, 19-23-b

10. Ibrohim Fayzullayevich Qayumov 2022/9/5 Models and methods for increasing the efficiency of innovative research. O'zbek xalq cholg'u asboblari tarixidan tom 2 ynomer 15 str 40-43

11. Ибрагим Каюмов. 2021/6/24 ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz) [Психологическая диагностика музыкального слуха](#) Том 22 Номер 22

12. Каримов О. И. Значение специфических особенностей и воспитательных возможностей узбекских народных инструментов //Academy. – 2020. – №. 3 (54). – С. 78-80.

13. Karimov O. J. I. Tanbur sozining paydo bo'lishi va milliy cholg'u ijrochiligidagi o'rni //Scientific progress. – 2021. – T. 1. – №. 5. – С. 767-771.

MUSIQA MADANIYATI FANIDA INTEGRATSION YONDOSHUV

D.I. ILHOMJONOVA,

Turkiston yangi innovatsiyalar universiteti 1-kurs magistranti,
Ilmiy rahbar: **G'.M.Xudoyev, O'zDSMI professori v.b., PhD.**

***Annotatsiya.** Mazkur maqolada musiqa ta'limi jarayonida boshqa fanlarning tutgan o'rni va o'zaro bog'liqlik jihatlar turli misollarda keltirilib o'tiladi. Shuningdek, musiqa ta'limining o'qitilishi bo'yicha yaqin tarix sobiq sho'rolar davri bilan mustaqillik davri musiqa madaniyati fanining o'qitilishi qiyosiy o'rganiladi.*

***Kalit so'z:** ta'lim, ijtimoiy, musiqa, fan, integratsiya, dars, sinf.*

Musiqa ilmini mukammal o'rganishda – adabiyot fanining o'qitilishi ham san'at sifatida azaldan musiqa bilan uzviy bog'langan. Bunda she'riyat va musiqiy vaznlar, aruz o'lchovlari asosida mushtarak o'rganilgan. Shu bois ko'pchiligi adiblar va olimlar musiqa ilmining rivojiga salmoqli ulush qo'shganlar madrasalardagi o'ziga xos badiiy ta'lim musiqa merosimizning rivojlanishida ijobiy ta'sir ko'rsatgan. Bu ko'proq so'fiylar ta'limoti ta'sirida maqomlar hamda darvishlar, zikrchilar va qalandarchilikning musiqiy-badiiy mazmunida falsafiy g'oyalarning rivojlanishi uchun muhim rol o'ynagan.

Sho'ro davrida O'zbekiston maktablarida musiqa san'ati fan sifatida o'qitilganligi, ijobiy hol bo'lgan, albatta. Bunda muayyan tajribalarga maxsus kadrlar tayyorlashga yosh avlodning musiqa madaniyatini tarkib toptirishga yetarli darajada qodir bo'lolmadi. Bunda quyidagi muammolar sabab bo'ldi:

- Musiqa o'qitish nazariyoti va amaliyoti mazmuni va uslubiyoti tor kommunistik g'oyaviylik qolipidagi Rusiya maktablari dasturlari va o'qitish uslubiyotiga asoslanganligi, milliy musiqiy pedagogikasi bilan uzviy bog'lanmaganligi;

- Musiqa predmetiga ikkinchi darajali fan sifatida qaralib, unga oz o'quv soati ajratilganligi, zaruriy shart – sharoitlar yaratilmaganligi hamda uslubiy va moddiy ta'minotning zaifligi;

- Musiqadan iqtisodli va iqtisodiy cheklangan bolalarning bir qolip, bir sharoitda o‘qitilishi, qobiliyatli bolalar va o‘quvchilar iqtidorini rivojlantirish uchun bog‘cha va maktablarda zaruriy shart – sharoitlar yaratilmaganligi, qobiliyatli bolalar uchun turli tipdagi maxsus musiqa va san‘at maktablarining kamligi;

- Bolalar musiqa folklori deyarli tadqiq etilmaganligi, to‘planmaganligi hamda nashr etilmaganligi, milliy bolalar cholg‘u asboblari yaratilmaganligi;

- Kompozitor va bastakorlarimiz asosan bolalar qo‘shiqlari yaratish bilan kifoyalanib, kichik va syujetli cholg‘u hamda musiqa sahna asarlari esa deyarli yaratilmaganligi;

- Musiqadan kam va sifatsiz o‘qituvchi kadrlar tayyorlanganligi, ularning umumiy hamda milliy musiqadan nazariy va amaliy bilim – malakalarning sayozligi kabilar sabab bo‘ldi.

Yuqoridagilarning har biri bugungi kunda dolzarb muammoga aylandi. Bu inqirozi ahvolidan chiqishning yagona va to‘g‘ri yo‘li musiqa ta‘limi – tarbiyasini qayta qurishdan, maktablarning moddiy uslubiy ta‘minotining yaxshilashdan va ixtisosli kadrlar bilan ta‘minlashdan iboratdir. Toki musiqa ta‘lim – tarbiyasi “millatni oliy maqsadga chorlovchi uning vakillari kelajakda ishonch tuyg‘usini uyg‘otuvchi, yaratuvchilik va bunyodkorlik faoliyatiga ko‘maklashuvchi oliy maqsadi – ma‘naviy madaniyatimizning yuksalishiga munosib hissa qo‘sha olsun”.

Musiqa ta‘lim tarbiyasining Konsepsiyasiga asosan musiqa ta‘lim - tarbiyasi maqsadi – yosh avlodni milliy musiqa merosimizga vorislik qilib, umumbashariy musiqa boyligining idrok eta oladigan hamda qadrlaydigan madaniyatli inson darajasida voyaga yetkazishdan iboratdir. Buning uchun har bir o‘quvchining musiqiy iqtidorini rivojlantirib, musiqa san‘atiga mehr va ishtiyoqini oshirish, musiqadan zaruriy bilim, amaliy malakalar doirasini tarkib toptirish, iqtidorli o‘quvchilarning musiqiy rivojlanishlari uchun zaruriy shart-sharoitlar yaratib berish maktab musiqa ta‘lim-tarbiyasining asosiy vazifasidir.

Mazkur oliy maqsad va vazifani amalga oshirishda “Musiqa” faniga ijtimoiy rivojlantiruvchi omil sifatida qarash, muammolarni hal etishda keng o‘qituvchilar ijodiga tayanish, musiqa o‘qitish uslubiyotini har tomonlama imiy-metodik izlanish natijalari va ilg‘or tajribalar asosida takomillashtirish asosiy vazifa hisoblanadi.

Musiqa ta‘lim tarbiyasi Konsepsiyasining 3-bobi “Musiqa ta‘lim-tarbiyasida mazmuni, tuzilishi va tabaqalanishi” deb nomlanadi. Musiqa sabog‘i tarbiyalovchi, shaxsning badiiy tafakkurini shakllantiruvchi ta‘im sifatida muhimdir. Uning vositasida nafosat hissiyotlari tarbiyalash bilan birga yosh avlodda oliy insoniy fazilatlarini tarkib toptirish nazarda tutiladi. Bunda milliy va umumbashariy musiqa ta‘limshunosligi hamda o‘qitish uslubiyotiga tayanish lozim bo‘ladi. Musiqa ta‘lim va tarbiyasi mazmunida esa milliy musiqa merosimiz asosiy o‘rin egallaydi. Milliy musiqamiz qonsniyatlariga qiyoslab qardosh xalqlar va umumbashariy musiqa madaniyati bilan tanishish, ya‘ni “ta‘limda umuminsoniy va milliy madaniy qadriyatlarning ustuvorligi”ga amal qilish musiqa o‘qitishning muhim didaktik yo‘nalishi hisoblanadi. Ta‘lim jarayoni 2 shaklda – dars va sinfdan tashqari musiqiy mashg‘ulotlar tarzida amaga oshiriladi. O‘qitishning asosiy hamda barcha o‘quvchilar uchun zaruriy shakli musiqa darslaridir. Shu bois dars tuzilishlari va

o'qitish usullarining xilma-xil shakl turlarini qo'llash va tajriba jarayonida darsning yangi tuzilma, usullarini kashf etish dolzarb masala bo'lib turadi. Bunda milliy va Sharq musiqa ta'limshunosligini o'rganish, undan unumli foydalanish muhim omil hisoblanadi.

Musiqa ta'limi nazariyoti va amaliyoti ilg'or tajribalarga tayanadi, uning mazmuni musiqa san'atining umumiy qonuniyatlariga tayangan va musiqiy – mavzuviy tizim asosida ishlab chiqilgan dasturlar asosida amalga oshiriladi. Unda ta'lim-tarbiya uyg'unligiga amal qilinadi va maktab bitiruvchilarining barcha fanlar qatori musiqa san'ati sohasida ham ijobiy ko'nikmalarni shakllantirib, madaniy hayot uchun zarur bo'ladigan umumiy bilim malakalariga ega bo'lishlari ko'zda tutiladi.

Musiqa ta'lim-tarbiyasi mazmuni quyidagicha tarkib topadi:

Boshlang'ich maktab (I - IV sinflar). Boshlang'ich maktab o'quv musiqa madaniyatining asosiy poydevori shakllanadi. Ammo, maktabgacha tarbiya inson shaxsi shakllanishining muhim, mas'uliyatli davri sifatida mustaqil ahamiyat kasb etadi. Chunki, u boshlang'ich ta'limning tayyorgarlik bosqichidir. Shu bois bolalar bog'chalariga qatnamaydigan bolalar uchun davlat aralash (qisman pulli) hamda xususiy (pulli) shakldagi musiqiy-badiiy tayyorlov guruhlarini ochish (san'at, nutq, axloq, tabiatshunoslik hisob o'qitish)ga e'tibor kuchaytiriladi.

Boshlang'ich maktab musiqa darslarida bolalarning aqliy rivojlanishlari meyoriga mos oddiy musiqiy bilim, tushuncha va malakalar tarkib toptiriladi.

Musiqani tinglash, qo'shiq kuylash, oddiy cholg'ularda chalish orqali badiiy idrok etish, musiqadan olgan taassurotlarni, bilganlari haqida gapirib berish, asarni badiiy baholash, musiqa ijodkorligi malaka – ko'nikmalarini rivojlantirish amaliyotlari vositasida o'quvchilarda musiqaga havas va badiiy ehtiyoj o'yg'otadi.

Musiqa darslari maktabda teng huquqli fan hisoblanib, haftada 2 soatdan o'qitiladi, maktab o'quv rejalari va dasturlariga yozma ishlar, reyting hamda muqarrar va ixtiyoriy imtihonlar joriy etiladi.

Iqtidorli va ishtiyoqmand o'quvchilar badiiy ehtiyojlariga qarab fakultativ darslar, musiqa to'garaklari va boshqa mashg'ulotlarda badiiy rivojlantiriladi. O'quvchilarni musiqiy rivojlantirish, badiiy ehtiyojini qondirish, iqtidorli o'quvchilarni ijobiy rivojlantirish yo'lida tabaqalashtirib o'qitish uchun zarur imkoniyatlar yaratiladi.

Konsepsiyada tabaqalashtirib o'qitishning quyidagi shakllari to'g'risida ma'umot berildi.

Musiqani chuqur o'rganuvchi maktab (sinflar) ochiladi, iqtidorli bolalar uchun o'quvchilar uylarida turli musiqa to'garaklari va studiyalari hamda bolalar musiqa maktablari tarmoqlari kengaytiriladi, malakali mutxassis va zaruriy shart-sharoitlar mavjud bo'lgan maktablarda cholg'uchilik, raqs, xonandalik va boshqalardan guruhli hamda yakka darslar, ota-onalar roziligi va maktab pedagogik kengashi qarori bilan yarim pullik yoki to'la pullik yakka hamda guruhli musiqa darslari tashkil etadi. Iqtidorli o'quvchilar badiiy ehtiyojlarini qondirish yo'lida izlanishlar olib boriladi, bunda rivojlangan mamlakatlar tajribalari o'rganiladi. Musiqani mufassal o'rganadigan kollejlari va litseylari ochiladi, xususiy san'at maktablari

tarmoqlarini rivojlantirishga imkoniyatlar beriladi. Musiqa o'qitishning barcha shakllariga doir dasturlar ilmiy asosda ishlab chiqiladi va yangi darsliklar o'quv-metodik ko'rgazmali qo'llanmalar yaratiladi. Eng yaxshi dasturlar va darsliklar uchun tanlov qilinadi.

Konsepsiyaning 4-bobi "Hozirgi zamon musiqa o'qituvchisi" deb nomlanadi. Unda hozirgi zamon o'qituvchisi yuksak madaniyatli, o'z kasbiga cheksiz sadoqat, ilg'or pedagogik tafakkur egasi bo'lmog'i lozimligi ta'kidlanadi. U o'zini uzluksiz kasbiy va madaniy rivojlantirish qobiliyatiga ega bo'lishi shartligi. Musiqa, nafosat (estetika) pedagogika va psixologiya-filologiya fanlaridan xususan musiqani o'qitish uslubiyotidan kompleks tarzda chuqur bilim hamda malakalar ega bo'lmog'i darkor. Ayniqsa, musiqa o'qituvchisi ixtisosida zarur meyorda cholg'uchilik, xonandalik, xor dirijyorligi va musiqa nazariyotchiligi sifatlariga ega bo'lmog'i lozimligi ham alohida o'qitiladi. Zamonaviy musiqa o'qituvchisi milliy musiqa hamda o'zbek adabiy tilini mukammal bilmog'i, umumbashariy musiqa madaniyatidan, kundalik musiqaviy-madaniy hayotdan voqif bo'lishi shart. Musiqa o'qituvchisi pedagogik muloqot egasi bo'lishi, har qanday vaziyatda ham pedagogik usullardan unumli foydalanish qobiliyatiga ega bo'lmog'i lozimligi aytib o'tiladi.

Musiqa o'qituvchisi kasbiy sifatlarga ta'rif berib, hozirgi musiqa o'qituvchisi ilmiy tafakkur egasi, ilg'or tajribalar shaydosi, izlanuvchan va ijodkor bo'lib, musiqa o'qitishning yangi shakl va usullarini kashf etishiga intilmog'i lozimligi bayon etiladi. O'qituvchi musiqa ta'limi va tarbiyasi mazmunini boshqa fanlar mazmuni va kundalik hayot bilan bog'lab, boyitib olib borishi kerakligi haqida ham uqitirib o'tiladi.

Izlanuvchan va ijodkor o'qituvchining ilg'or tajribasi va kashf etgan yangi usullari maktabdagi musiqa ta'lim-tarbiyasini doimo tashkillashtirib, rivojlantirishning asosiy tayanchi, ilhom manbai ekanligi, bilimdon va tajribali musiqa o'qituvchisi san'at ziyolisi sifatida maktabda musiqiy-ma'rifiy ishlarning sarkori bo'lishi lozimligi eslatib o'tiladi.

Konsepsiyaning so'nggi 5-bobi "Musiqa ta'lim-tarbiyasining ilmiy-uslubiy ta'minlanishi" ga bag'ishlanadi.

Unda umumiy ta'lim maktablarida musiqiy ta'lim va tarbiyasi mazmuni hamda uslubiyoti milliy musiqa boyligimiz madaniy an'alarimizga tayangan holda ishlab chiqiladi. Unda qardosh va jahon xalqlarining bu sohadagi ilg'or tajribalari ham hisobga olinishi ta'kidlanadi. Shu asnoda yangi o'quv dasturlarining xilma-xilligiga erishilishi aytib o'tiladi. Shuningdek, o'qituvchining ijodkorligi va izlanuvchanligiga imkoniyatlar berilishi ularning tajribalariga tayanib, yangi darsliklar va o'quv qo'llanmalari yaratishda, bu ishga bilimdon olimlar tajribali musiqa muallimlari keng jalb etiladi. Birinchi navbatda ilmiy-tadqiqot ishlarini kuchaytirish, bugungi ilmiy ishlardagi sun'iylik, ilmiy sayozlik, ko'chirmachilik, amaliyotdan uzoqligiga barham berish choralari ko'rilishi alohida ko'rib o'tiladi. Buning uchun ilmiy-pedagogik-tadqiqot ko'proq tajribakor amaliyotchi o'qituvchilar jalb etilishi, keng sinov amaliyotlardan hosil bo'lgan puxta nazariyot asosidagina metodik tavsiyalar ishlab chiqilishi va amalga oshirilishi haqida aytib o'tiladi.

Shunday qilib, O‘zbekiston Respublikasi umuta’lim maktablarida musiqa ta’lim-tarbiyasi Konsepsiyasining qabul qilinishi muhim madaniy-ma’rifiy ahamiyatga molik masalalardan biridir. Mazkur hujjatda Respublika xalq maorifi tizimida musiqa ta’lim-tarbiyasi ishining rivojlantirish istiqbollari, musiqa madaniyati fanini o‘qitishni sifatli bosqichga ko‘tarish, musiqa ta’limi maqsad vazifalari asosida ma’rifiy-musiqiy ishlarini tashkil etish, musiqa o‘qituvchisi kasbiy tayyorgarligi ishlarini yanada takomillashtirish xususidagi istiqbolli yo‘nalishlar bayon etib berilgan. Bugungi kunda musiqa fani o‘qituvchilari, shu soha bo‘yicha tayyorlanayotgan bo‘lg‘usi mutaxassislar albatta, Respublikada musiqa ta’lim-tarbiyasining yangi Konsepsiyasini qunt bilan o‘rganib unda izohlangan boblarning mohiyatini chuqur tushunib, idrok etib, o‘zlarining pedagogik faoliyatlarida tadbir etishlari lozim.

Shundan kelib chiqib musiqiy ta’lim tarbiya berishni quyidagi boshlang‘ich omillar bilan amalga oshiriladi.

“Musiqqa san’ati va madaniyati” o‘quv fanining mazmuniga bo‘lgan talablar nazariy va amaliy faoliyatlar majmuasidan tashkil topib, ular quyidagi mavzularni belgilaydi.

Boshlang‘ich musiqa savodi, musiqiy asarlar ijodkorlari faoliyati, musiqa ijrochiligi, bastakorlar va kompozitorlar ijodini, o‘zbek cholg‘u asboblari bilishni, mashhur o‘zbek xalq sozanda va xonandalar ijodiy faoliyati, musiqiy atama va iboralar, musiqa janrlari kabi mavzular asosida milliy musiqa madaniyatimizni o‘zlashtirishni nazarda tutadi.

Bu mavzular dars jarayonida quyidagi o‘quv faoliyatlarida nazariy va amaliy mashg‘ulotlar vositasida bajariladi.

- 1.Musiqa tinglash
- 2.Jamoa bo‘lib kuylash
- 3.Musiqa savodi.
- 4.Musiqa ijodkorligi.

Musiqa tinglash ta’lim mazmunining asosini tashkil etadi. Asarlarni kuylash, tinglash faoliyatlari vositasida o‘rganish bilan bir qatorda ritmik cholg‘uchilik, musiqali harakatlar, ijodkorlik faoliyatlari bilan har tomonlama o‘rganish va o‘zlashtirish, musiqiy tavsiflarni ifodalash imkoniyati yaratiladi. O‘zbek xalq musiqasi, o‘zbek bastakorlari va kompozitorlari musiqiy asarlaridan namunalar tinglanadi.

Jamoa bo‘lib kuylash faoliyati o‘quvchilarning musiqiy qobiliyati xamda ijrochilik malakalarini rivojlantirish uchun zarurdir. Sinfda jamoa bo‘lib kuylash jarayonida o‘quvchi o‘z ovoz ijrosini boshqarishni, ustozlar ijrosini eshitib, kuzatishni hamda ular bilan bahamjihat jo‘rnavoqlik qilishga intiladi.

O‘zbek xalq qo‘shiqlari, o‘zbek bastakorlari va kompozitorlari qo‘shiqlari, jahon va qardosh xalqlar kompozitorlari qo‘shiqlaridan namunalar kuylaydilar.

Musiqa savodi barcha bilimlarni nazariy birlashtiruvchi faoliyat sifatida muhimdir. Darsdan qaysi faoliyat mashg‘uloti (tinglash, ijro etish, musiqiy harakatlar) bo‘lmasin, berilgan mavzudagi asar o‘rganiladi va uning xususiyatlari (janri, shakli, tuzilishi, ijrochiligi) haqida yangi tushunchalar hosil bo‘ladi. Shu bois,

musiqa savodi faqatgina nota yozuvlarini o'rganishdan iborat bo'lmay, balki o'quvchilarning umumiy musiqiy bilim saviyasini tarkib toptiruvchi umumiy bilim, tushunchalar majmuasini (ijrochiligi, xalq va bastakorlik musiqasi, ularning farqlari nota savodi) tashkil etadi.

Musiqa savodida musiqiy atamalar, an'analar, templar (sur'at), alteratsiya belgilari, dinamik belgilar, musiqaning ifoda tili, oddiy musiqa shakllari va janrlari, major va minor ladi haqida tushuncha beradi.

Foydalangan adabiyotlar

1. Apraksina O. Metodika muzikalnogo vospitaniya v shkole. – T., 1992.
2. Akbarov I.A. Musiqa lug'ati. 2-nashri. – T.: O'qituvchi. 1997. – B. 384.
3. Musiqa madaniyati fanidan davlat ta'lim standarti va o'quv dasturi. "Boshlang'ich ta'lim" jurnali. 2007-yil 8-avgust.
4. Soipova D. Musiqaning innovatsion texnologiyalari. Ma'ruzalar matni. – Toshkent, 2006-y.
5. Xudoyev G'M. G'ijjak cholg'usi ijrochilik an'analari. *O'quv qo'llanma*. – T.: Muharrir. 2013. – B.164.
6. Yarashev J.T. Cholg'u ijrochiligi va ansambli. – Buxoro. 2014. – 94.

МУЗЫКА КАК СРЕДСТВО ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ

Яхёбек НУРУЛЛАЕВ,

*Магистрант 1 ступени Туркестанского
Университета Новых Инноваций*

***Аннотация.** Ранний возраст является вариативным компонентом программы и может быть изменен, дополнен в связи с календарными событиями и планом реализации коллективных и индивидуально музыкально-игровой особенности. Данная научная статья предназначена всем специалистам, деятелям сферы Музыкальное образование. Дисциплина «музыка в дошкольном образовательном учреждении» входит в национально-региональный (вузовский) компонент цикла квалификация выпускника - учитель музыки.*

***Ключевые слова:** педагогическая психология, преподавание вокальной музыки, мотивация обучения, психология, развитие юных певцов.*

***Аннотация.** Bolalar ilk yoshi dasturning o'zgaruvchan komponenti bo'lib, taqvim voqealari va jamoaviy va individual musiqiy va o'yin xususiyatlarini amalga oshirish rejasi bilan bog'liq holda o'zgartirilishi va to'ldirilishi mumkin. Mazkur maqola Musiqa ta'limi yo'nalishining mutaxassislariga uchun yozilgan. "Maktabgacha ta'lim muassasasida musiqa" fani musiqa o'qituvchisi sifatidagi bitiruv malakaviy siklining milliy-mintaqaviy (universitet) komponentiga kiritilgan.*

***Калит so'zlar:** ta'lim psixologiyasi, vokal musiqasini o'rgatish, o'rganish motivatsiyasi, psixologiya, yosh xonandalar rivojlanishi*
***Калит so'zlar:** ta'lim psixologiyasi, vokal musiqasini o'rgatish, o'rganish motivatsiyasi, psixologiya, yosh xonandalar rivojlanishi.*

Методическая работа в образовательном учреждении дополнительного образования детей наиболее эффективна, если она организована как целостная система. Ее успех зависит от заинтересованности преподавателей в профессиональном развитии, от удовлетворенности коллектива организацией образовательного процесса в школе.